

■ Προσωπικότητες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως

Διονύσιος Σολωμὸς Ὁ Ἐθνικός μας ποιητής* † 9η Φεβρουαρίου 1857

«Μήγαρις ἔχω ἄλλο στὸ νοῦ μου,
πάρεξ ἐλευθερία καὶ γλῶσσα;»

Κεντρικὸ πρόσωπο τῆς Ἑπτανησιακῆς Σχολῆς, ὁ Διονύσιος Σολωμὸς ὠρίσθηκε ἔθνικός ποιητὴς τῆς Ἑλλάδας ὄχι μόνον γιατί ἔγραψε τὸν Ἐθνικὸ Ὑμνο, ἀλλὰ καὶ γιατί ἐπηρέασε σὲ μεγάλο βαθμὸ τὸν νεοελληνικὸ ποιητικὸ λόγο.

Διέθετε πλουσιωτάτη βιβλιοθήκη καὶ ἀξιόλογη κλασικὴ παιδεία.

Διονύσιος Σολωμὸς
σὲ νεαρὰ ἡλικία.

* * *

Συνοπτικὰ οἱ σταθμοὶ τῆς ζωῆς του ἔχουν ὡς ἐξῆς:

- Γεννήθηκε στὴν Ζάκυνθο τὸ 1798, ἐξώγαμο τέκνο τοῦ κόντε Νικόλαου Σολωμοῦ καὶ τῆς Ἀγγελικῆς Νίκλη. Ἐμεινε ὀρφανὸς σὲ νεαρὰ ἡλικία, ἀλλὰ τὰ ἄφθονα οἰκονομικὰ μέσα τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ συνεχίση τὶς σπουδές του.

Οἰκία Διονυσίου
Σολωμοῦ. Κέρκυρα.

- Σὲ ἡλικία δέκα ἐτῶν, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν οἰκοδιδάσκαλό του καθολικὸ ἀββᾶ Σάντο Ρόσι, μετέβη στὴν Βενετία (λύκειο), Κρεμόνα (λύκεια) καὶ τὴν Παβία τῆς Ἰταλίας (Νομικὴ Σχολή).

Δεδομένων τῶν φιλολογικῶν ἐνδιαφερόντων του, ἡ ἀνθησις τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας δὲν

τόν ἄφησε ἀνεπηρέαστο. **Κ**αθὼς μάλιστα ὠμιλοῦσε πλέον θαυμάσια τὴν ἰταλικὴ γλῶσσα, τὰ ποιήματα του τὰ ἔγραφε ἰταλικά. **Ἐ**ξ ἄλλου γνωρίσθηκε μὲ γνωστὰ ὀνόματα τῆς πνευματικῆς Ἰταλίας (πιθανῶς Μαντσόνι, Μόντι κ.ἄ.), εἰσηλθε στους φιλολογικούς κύκλους τους καὶ τελειοποιούμενος στὶς ποιητικὲς κατακτήσεις του, ἐξελισσόταν σ' ἕναν καλὸ ποιητὴ τῆς ἰταλικῆς γλώσσης.

Οἰκία Διονυσίου Σολωμοῦ.
Ζάκυνθος.

● **Τ**ὸ 1818, χρειάσθηκε νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Ζάκυνθο, ἀλλὰ τὰ δέκα ἔτη, τὰ ὁποῖα εἶχε ζήσει στὴν Ἰταλία τὸν εἶχαν ἐπηρέασει ἀρκετὰ ὥστε συνέχισε νὰ γράφῃ στὴν Ἰταλική. **Ἀ**ρχισε τότε νὰ διαβάξῃ Χριστόπουλο, νὰ μελετᾶει τὰ δημοτικὰ τραγούδια, νὰ παρακολουθῆ ὅλη τὴν πρὶν ἀπ' αὐτὸν ποιητικὴ γραμματεία (προσολωμική), ὥσπου νὰ εἶναι σὲ θέσι νὰ γράψῃ ἑλληνικὰ ποιήματα.

● **Τ**ὸ 1828, μετὰ ἀπὸ προστριβὲς καὶ οἰκονομικὲς διαφορὲς μὲ τὸν ἀδελφὸ του Δημήτριο, ὁ Σολωμὸς πηγαίνει στὴν Κέρκυρα, σημαντικὸ πνευματικὸ κέντρο τῆς ἐποχῆς, καὶ ζῆ ἐκεῖ στὸ ἐπίκεντρο ἑνὸς κύκλου θαυμαστῶν καὶ ποιητῶν, ἑνὸς πυρῆνα ἀπὸ πνευματικούς ἀνθρώπους μὲ μεγάλη μόρφωσι, μὲ προοδευτικὲς καὶ φιλελεύθερες ἰδέες, μὲ αἰσθητικὴ κατάρτισι, μὲ αὐστηρὲς ἀξιῶσεις ἀπὸ τὴν τέχνη καὶ μὲ φιλοδοξίες γιὰ μίαν ἀναγέννησι τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματείας.

Εἶναι ὁ κύκλος, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τὴν Ἑπτανησιακὴ Σχολή, μὲ καθοδηγητὴ καὶ σύμβουλο τὸν Σολωμὸ. **Ἀ**πὸ τὸν κύκλο αὐτὸν ἀρχίζει ἡ ποιητικὴ ἀνοδος τῆς ἑλληνικῆς ποίησης, πολλὲς δεκαετίες πρὶν ἀπὸ τὴν δευτέρη ποιητικὴ ἀναγέννησι στὴν Ἀθήνα, τὴν ὁποῖαν ἐπιχείρησε ὁ Παλαμᾶς.

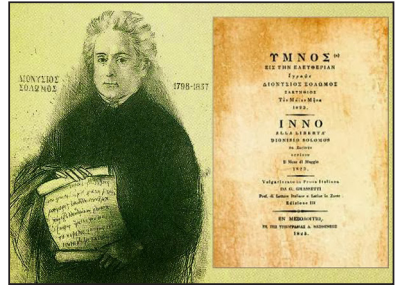
● **Τ**ὴν περίοδο 1833-1838, ἂν καὶ οἱ σχέσεις του μὲ τὸν ἀδελφὸ του εἶχαν ἀποκατασταθῆ, ἡ ζωὴ του συνταράχθηκε ἀπὸ μίαν σειρὰ δίκες, στὶς ὁποῖες ὁ ἑτεροθαλὴς ἀδελφός του ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς μητέρας του, Μανῶλης Λεονταράκης, διεκδικούσε μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας. **Ἡ** κατάληξις τῆς περιπέτειας ἦταν εὐνοϊκὴ γιὰ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸ του, ἀλλὰ ἡ δικαστικὴ διαμάχη ὠδήγησε σὲ ἀποξένωσι τοῦ Σολωμοῦ ἀπὸ τὴν μητέρα του καὶ στὴν

κοῦσε μέρος τῆς πατρικῆς περιουσίας. **Ἡ** κατάληξις τῆς περιπέτειας ἦταν εὐνοϊκὴ γιὰ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸ του, ἀλλὰ ἡ δικαστικὴ διαμάχη ὠδήγησε σὲ ἀποξένωσι τοῦ Σολωμοῦ ἀπὸ τὴν μητέρα του καὶ στὴν

ἀπόσυρσι του ἀπὸ τὴν δημοσιότητα.

• Ὁ Σολωμὸς στὸ διάστημα 1847-51 ἐπιχείρησε νὰ γράψῃ πάλιν ἰταλικά ποιήματα. Ὡστόσο, ἀντιμετώπιζε σοβαρὰ προβλήματα ὑγείας, μετὰ ἀπὸ ἀλλεπάλληλες ἐγκεφαλικές συμφορήσεις.

Δὲν ἔκανε οὔτε ἓνα ταξίδι στὴν ἐλευθερωμένη Ἑλλάδα, γιατί, ὅπως ὑποστηρίζεται, «δὲν ἐσυνήθουσε νὰ θεατρίζει στὸ ἐθνικὸ του φρόνημα ἀλλὰ μὲς τὸ ἅγιο βῆμα τῆς ψυχῆς».

Ἰδιότροπος καὶ μονήρης ἄνθρωπος, μὲ ἀνίκητη ἔξι γιὰ τὸ ἀλκοόλ, ὁ Σολωμὸς ποτὲ δὲν παντρεύθηκε.

• Στις 3 Φεβρουαρίου τοῦ 1849 παρασημοφορήθηκε μὲ τὸν Χρυσὸ Σταυρὸ τοῦ Σωτῆρος, διότι «μὲ τὴν ποιήσί του διεγείρει τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ στὸν ἀγῶνα γιὰ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία».

• Ἐκοιμήθη στὴν Κέρκυρα τὴν 9η Φεβρουαρίου 1857.

Ἦταν τόσο γενικὴ καὶ στέρεη ἡ φήμη του, ὥστε ὅταν μαθεύτηκε ὁ θάνατος του, ὅλος ὁ λαὸς πένθησε. Τὸ θέατρο τῆς Κέρκυρας ἔκλεισε, ἡ Ἴονια Βουλὴ σταμάτησε τὶς ἐργασίες της καὶ ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ δημόσιο τὸ πένθος γιὰ τὸν ποιητὴ.

Τὰ ὀστᾶ του μεταφέρθηκαν στὴν Ζάκυνθο τὸ 1865.

• Ἡ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου του (9 Φεβρουαρίου) ἔχει ὀρισθῆ ὡς ἡ Παγκόσμια Ἡμέρα Ἑλληνικῆς Γλώσσης.

* * *

Τὸν Ἑθνικό μας Ὑμνο ἀποτελοῦν οἱ δύο πρῶτες στροφές τοῦ ποιήματός του «Ὑμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν», τὸ ὁποῖον ὁ Σολωμὸς ἔγραψε μέσα σὲ ἓνα μῆνα, τὸν Μάιο τοῦ 1823.

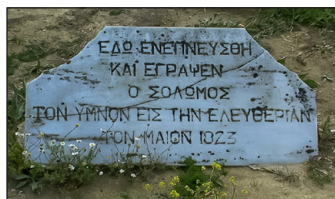
Τὸν Ὑμνο συνθέτουν 158 στροφές, ὅπου ἡ Ἐλευθερία ταυτίζεται μὲ τὴν Ὀρθόδοξη Ἑλλάδα. Οἱ θεματικὲς ἐνότητες, οἱ ὁποῖες περιλαμβάνονται στὰ ἐπιλεγμένα ἀποσπάσματα εἶναι ἡ ἀρχαία λαμπρότητα, τὰ δεινοπαθήματα τῆς σκλαβιάς, ἡ ἀπή-

Νικόλαος Μάντζαρος

χηςις τοῦ ἀγῶνα, οἱ κορυφαῖες στιγμὲς τῆς Τριπολιτοῦσ καὶ τοῦ Μεσολογγίου, οἱ νικηφόρες μάχες στὴν θάλασσα καὶ τέλος ἡ σπαρακτικὴ ἔκκλησις τῆς Ἐλευθερίας πρὸς τοὺς Ἕλληνες γιὰ ὁμόνοια καὶ ἀδελφοσύνη.

Ο μεγάλος μουσουργός Νικόλαος Μάντζαρως, προσωπικός φίλος του ποιητού Σολωμού, συνέθεσε μουσική για 24 στροφές. **Οί** δύο πρώτες νομοθετήθηκαν τὸ 1856 ὡς ὁ Ἐθνικὸς Ὑμνος τῆς Ἑλλάδος.

Γράφει ὁ Νικόλαος Τωμαδάκης:

«**Ο** Ὑμνος ὀρίζει τὴν Ἐλευθερία, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Θρησκεία μὲ νέα πλατύτατα ὄρια, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοσιν, τὴν πίστιν τοῦ ἔθνους καὶ τὴν Ἱστορίαν του παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος. **Δ**ίδει νόημα εἰς τὸν Ἀγῶνα, εἰς τὰς μάχας, εἰς τὰς σφαγὰς, εἰς τὰς ἐκδικήσεις... **Τ**αυτίζει τοὺς ἀρχαίους μὲ τοὺς νέους Ἕλληνας, θέτει τὴν Θρησκείαν ὁδηγὸν καὶ προσγράφει τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, ὑπερασπιστὴν ἀκόμη μιὰν φορὰν κατὰ τοῦ βαρβαρισμοῦ»¹.

Οί διαυγεῖς λόγοι τοῦ ἔθνικοῦ μας ποιητοῦ γιὰ τὴν Πίστι καὶ τὴν Πατριδα συνήθως παραποιοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐθνομηδενιστές. **Τὸ** θέμα δὲν εἶναι νέο. **Υ**πῆρχε καὶ τὸ 1902...

Γράφει τότε στὰ «Παναθήναια» ὁ Γεώργιος Καλοσογῆρος:

«**Τὸ** φῶς τοῦ Σολωμοῦ ἔλειψε. **Ἐ**μπήκαν στὴν Ἑλλάδα φιλοσοφήματα πού τὸ ἔκρυψαν... **Ἐ**τσι βλέπουμε καὶ ἀκοῦμε καθημερινῶς ἀνθρώπους ἀρπαγμένους ἀπὸ σημερινές θεωρίες Θετικισμοῦ, Νιχιλισμοῦ, Ὑλισμοῦ κτλ. νὰ ὑμνολογοῦν ἕναν Ποιητὴ, πού ἡ Ἐθνικὴ, Θρησκευτικὴ καὶ ἡ Φιλοσοφικὴ του Πίστις ἦτον κάθε ἄλλο παρὰ ἡ δική τους, νὰ τὸν ὑμνολογοῦν χωρὶς νὰ φροντίζουν νὰ τὸν γνωρίσουν, νὰ λέγουν καὶ νὰ ξαναλέγουν τὴν λέξη Ἀληθινὸ ἢ Ἀληθές, πού αὐτὸς ἐννοοῦσε τόσο ἀντίθετα ἀπὸ αὐτούς, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ σημειώσουν, χωρὶς κὰν νὰ ὑποψιαστοῦν αὐτὴν τὴν ἀντίθεσι, αὐτὸ τὸ ἀπειρο χάσμα...»².

Ο Ζακυνθινὸς ποιητής, σὲ ὅλο τὸ ἔργο του, ἐκήρυξε μὲ ἱερά ἐμμονὴ τὶς ἀθάνατες ἀξίες τῆς ζωῆς: **Δ**ικαιοσύνη, **Ἐ**λευθερία, **Ἀ**λήθεια, **Π**ίστις, **Ἀ**γάπη, **Χ**ρῆος.

* * *

Ἀνθολόγησις

Ἡ ἀνθολόγησις τοῦ σημαντικοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου ποιητοῦ γίνεται μὲ ἐπίγνωσι ὅτι τὸ «ἀδικεῖ», ἀφοῦ τὸ περιορίζει σὲ 600 λέξεις.

Από τὸν Ἐθνικὸ Ὕμνο

- Για τὴν συνέχεια τοῦ Ἐθνους:

78

Ὡ τρακόσιοι! σηκωθῆτε
καὶ ξανάλθετε σ' ἐμάς·
τὰ παιδιά σας θέλ' ἰδῆτε
πόσο μοιάζουνε μ' ἐσᾶς.

- Για τὸν σύνδεσμο τῆς θρησκείας μὲ τὴν ἐλευθερία:

115

Κάθε πέτρα μνημια ἄς γένη,
καὶ ἡ Θρησκεία κι ἡ Ἐλευθερία
μ' ἀργοπάτημα ἄς πηγαίνει
μεταξύ τους, καὶ ἄς μετροᾷ.

- Για τὸν ἀπαγχονισμό τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε΄:

135

Ὅλοι κλαῦστε· ἀποθαμένους
ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησιᾶς·
κλαῦστε, κλαῦστε κρεμασμένοι
ὡσὰν νᾶτανε φονιάς.

137

Ἡ κατάρα πού εἶχε ἀφήσει
λίγο πρὶν νὰ ἀδικηθῆ
εἰς ὅποιον δὲν πολεμήση
καὶ ἡμπορεῖ νὰ πολεμηῆ.

- Για τὴν διχόνοια:

144

Ἡ Διχόνοια, πού βαστάει
ἓνα σκῆπτρο ἢ δολερὴ
καθενὸς χαμογελάει,
πάρ' το, λέγοντας, κι ἐσύ.

145

Κεῖο τὸ σκῆπτρο πού σᾶς δείχνει,
ἔχει ἀλήθεια ὠραῖα θωριά·
μὴν τὸ πιᾶστε, γιατί ρίχνει
εἰσὲ δάκρυα θλιβερά.

147

Μὴν εἰποῦν στὸ στοχασμό τους
τὰ ξένα ἔθνη ἀληθινά:

Ἐὰν μισοῦνται ἀνάμεσό τους,
δὲν τοὺς πρέπει ἐλευθεριά.

* * *

Ἀπὸ τὸ ποίημα «Εἰς τὸν θάνατο τοῦ Λόρδ Μπαΐρον»:

- Τιμὴ στὸν Ἄγγλο ποιητὴ:

1

«Λευτεριά, γιὰ λίγο πάψε
νὰ χτυπᾶς μὲ τὸ σπαθί.
Τώρα σίμωσε καὶ κλάψε
εἰς τοῦ Μπαΐρον τὸ κορμί».

- Γιὰ τὴν θυσία τῶν Σουλιωτισσῶν στὸ Ζάλογγο:

101

Τὲς ἐμάζωξε εἰς τὸ μέρος
τοῦ Τσαλόγγου τὸ ἀκρινὸ
τῆς ἐλευθεριάς ὁ ἔρωσ
καὶ τὲς ἔμπνευσε χορό.

102

Τέτοιο πῆδημα δὲν τὸ εἶδαν
οὔτε γάμοι, οὔτε χαρές,
καὶ ἄλλες μέσα τους ἐπήδαν
ἄθωότερες ζωές.

103

Τὰ φορέματα ἐσφυρίζαν
καὶ τὰ ξέπλεκα μαλλιά,
κάθε γύρο ποὺ ἐγυρίζαν
ἀπὸ πάνου ἔλειπε μία.

* * *

Ἀπὸ τὸ Ἐπίγραμμα γιὰ τὴν καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν:

«Στῶν Ψαρῶν τὴν ὀλόμαυρη ράχη
περπατώντας ἢ Δόξα μονάχη,
μελετᾶ τὰ λαμπρὰ παλληκάρια,
καὶ στὴν κόμη στεφάνη φορεῖ,
καμωμένο ἀπὸ λίγα χορτάρια,
ποὺ εἶχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ».

* * *

Ἀπὸ τὸ ποίημα «Οἱ Ἐλεύθεροι πολιορκημένοι»

- Στοχασμοὶ τοῦ ποιητοῦ γιὰ τὴν Πίστι καὶ τὴν Πατρίδα:

«...Σκέψου βαθιά και σταθερά (μία φορά για πάντα) τη φύση της Ιδέας πριν πραγματοποιήσης το ποίημα. Είς αυτό θά ενσαρκωθή το ουσιαστικότερο και ύψηλότερο περιεχόμενο της αληθινής φύσης, ή Πατρίδα και ή Πίστις»³.

● Σχεδιάσμα Β΄:

«Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει
Λαλεῖ πουλί, παίρνει σπειρί, κ' ἡ μάνα τὸ ζηλεύει.
Τὰ μάτια ἢ πείνα ἐμαύρισε· στὰ μάτια ἢ μάνα μνέει·
Στέκει ὁ Σουλιώτης ὁ καλὸς παρὰ μέρα, καὶ κλαίει:
“Ἔρμο τουφέκι σκοτεινό, τί σ' ἔχω ἔγώ στὸ χέρι;
Ὅπου σὺ μούγινες βαρὺ κι ὁ Ἀγαρηνὸς τὸ ξέρει”»⁴.

* * *

Ὁ Σολωμὸς περιγράφει τοὺς τουρκοκράτες

● Στὸ πεζὸ τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ «Ἡ Γυναίκα τῆς Ζάκυθος», αὐτὴ ἡ μέγαιρα ὠφελιμίστρια βρίζει τὶς ἠρωϊκὲς Μεσολογγίτισσες, οἱ ὁποῖες ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐλευθερία τους.

«Καὶ τί σᾶς ἔλειπε καὶ τί κακὸ εἶδετε ἀπὸ τὸν
Τουρκο; Δὲν σᾶς ἄφηνε φαητά, δούλους, περιβό-
λια; Καὶ δόξα σοι ὁ Θεός, εἶχετε περσότερα ἀπὸ
ἐκεῖνα πὺ ἔχω ἐγώ. Σᾶς εἶπα ἐγὼ νὰ χτυπήσετε
τὸν Τουρκο;...»⁵.

* * *

Ἀπάντηση στὸν Κοραῖ

Ὁ Σολωμὸς στὸ πεζὸ του «Διάλογος ποιητῆ,
φίλου καὶ σοφολογιώτατου» δίνει μίαν ἔμμεση
ἀπάντησι στὸν «καθαρευουσιᾶνο» Ἀδαμάντιο
Κοραῖ γιὰ τὴν γλῶσσα:

«Σοφολ.: Ἡ γλῶσσα σοῦ φαίνεται λίγη ὠφέλεια;
Μὲ τὴ γλῶσσα θά διδάξης τὸ κάθε πράγμα. Λοιπὸν
πρέπει νὰ διδάξης πρῶτα τὲς ὀρθὲς λέξεις.

Ποιητῆς: Σοφολογιώτατε, τὲς λέξεις ὁ συγγραφέ-
ας δὲν τὲς διδάσκει, μάλιστα τὲς μαθαίνει ἀπὸ τοῦ
λαοῦ τὸ στόμα. Αὐτὸ τὸ ξέρουν καὶ τὰ παιδιὰ.

Σοφολ. (μὲ μεγάλη φωνή): Γνωρίζεις τὰ Ἑλληνι-
κά, Κύριε; Τὰ γνωρίζεις; Τὰ ἐσπούδαξες ἀπὸ μικρός;

Ποιητής (μὲ μεγαλύτερη φωνή): Γνωρίζεις τοὺς Ἑλληνας Κύριε; Τοὺς γνωρίζεις; Τοὺς ἐσπούδαξες ἀπὸ μικρός;...»⁶.

* * *

Ἔργογραφία

Ποιήματα:

- Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (1823).
- Εἰς Μᾶρκο Μπότσαρη (1823).
- Ἡ καταστροφή τῶν Ψαρῶν (1824).
- Ὁδὴ στὸν θάνατο τοῦ Λόρδου Βύρωνα (1824).
- Ἡ Φαρμακωμένη (1826).
- Εἰς Μοναχὴν (1829)
- Ὁ Λάμπρος (1829).
- Ὁ Κρητικὸς (1833).
- Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι (1826-1844).
- Εἰς τὸ θάνατο Αἰμιλίας Ροδόσταμο (1848).
- Εἰς Φραγκίσκα Φράϊτσερ (1849).
- Ὁ Πόρφυρας (1849).
- Ὁ θάνατος τῆς ὀρφανῆς.
- Ὁ θάνατος τοῦ βοσκοῦ.
- Ἡ Εὐρυκόμη.
- Ἡ Ξανθούλα.
- Ἡ Ἀγνώριστη.
- Ἡ ψυχούλα.
- Πρὸς Κύριον Γεώργιον Δὲ Ῥώσση.
- Ἀνθούλα.
- Πρωτομαγιά - Γαλήνη.
- Ἡ ἀνοιξη τοῦ μεταστασίου.
- Τὸ καλοκαίρι τοῦ μεταστασίου.
- Ἡ φαρμακωμένη στὸν Ἄδη.
- Ὁδὴ εἰς τὴ Σελήνη.
- Νεκρικὴ ᾠδή.
- Ἡ σκιά τοῦ Ὀμήρου.
- Carmen Seculare.

Σατιρικά:

- Τὸ ὄνειρο.
- Ἡ Πρωτοχρονιά (1824).
- Τὸ Ἰατροσυμβούλιο (1825).
- Τὸ ὄνειρο (1826).
- Ἡ Τρίχα (1833).

Ἀνδριάντας τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, στὴν ὁμώνυμη Πλατεία. Ζάκυνθος.

Πεζά:

- Ο Διάλογος (1822-1825).
- Η γυναίκα τῆς Ζάκυθος (1826-1829).

Μεταφράσεις:

- Ὠδή τοῦ Πετράρχη.

Συλλογές:

- Ἄπαντα τὰ εὕρισκόμενα - Ἰάκωβος Πολυλάς (1859).

Ἱταλικά ποιήματα:

- La navicella Greca (1851).
- Saffo.
- In morte di Stelio Marcoran.
- La madre Greca.
- La donna velata.
- L'usignolo e lo sparviere.

Ὁ τάφος τοῦ Διονυσίου
Σολωμοῦ. Ζάκυνθος.

Ἱταλικά πεζά:

- Per Dr. Spiridione Gripari (1820).
- Elogio di Ugo Foscolo (1827).

(*) Πηγή: http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/dionysios_solwmos/ Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου: Δονύσιος Σολωμός, ὁ Ἐθνικός μας ποιητής <https://christianvivliografia.wordpress.com/2020/04/05/μορφές-τοῦ-1821-4-σολωμός> • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

1. «Διονύσιος Σολωμός», Ἐπιμέλεια Ν.Β. Τωμαδάκη, Βασική Βιβλιοθήκη 15, «ΑΕΤΟΣ» ΑΕ, Ἀθήναι, σελ. πε'.

2. Γεώργιος Καλοσοῦρος «Διονύσιος Σολωμός», 1η Δημοσίευσις «Παναθήναια» (1902), ΜΙΕΤ, Ἀθήνα, 2007, σελ. 13.

3. Διονυσίου Σολωμοῦ «Ἄπαντα», τομ. Α', Ἐπιμ. Λίνου Πολίτη, ἐκδόσεις «Ἰκαρος», ἐκδοσις ε', Ἀθήνα, σελ. 207.

4. Αὐτ. σελ. 215.

5. Διονυσίου Σολωμοῦ, «Ἡ γυναίκα τῆς Ζάκυθος», Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη, Ἡράκλειον, 1991, σελ. 39.

6. Διονυσίου Σολωμοῦ, «Τὰ πεζὰ ἔργα», ἐκδόσεις «Μέλλον», ἐκδοσις β', Ζάκυνθος, 1999, σελ. 56.

μετρία, μεγαλοφίατη στὸ ποιο. κ. στὴ δόξα
κ' αὖ στὸ μικρὸ μισοπιο γιν. παντα-τα περίασε
λογιτροὶ κ' ἔργο μ' ἄντρο π' τὰς' ἴταν τὰ μέτριά
τὰ μέτριά τ' ἴτα να δ' ἴσταν μετ' τὸ μανέριμ δάσος,
πὲ γέγονε εἴ τριγύρισε τ' ἀδύνατα ποδάγια
(μὲτα) μὲ γίλα τῆς λαμπρῆς μὲ γίλα τῆς λαγίνας.
Τὸ θεϊκὸστ πάτιμα δὲν ἀκτῶα δὲν ἴδα.

Χειρόγραφο Διονυσίου Σολωμοῦ,
ἀπὸ τοὺς Ἐλευθέρους Πολιορκημένους.